

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИС ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі

20 __ жылғы «__» _____

№ _____

010000, Астана, Мажиліс Парламента

«__» _____ 20 __ года

2023 жылғы 21 маусымда жария етілді

**Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі
Ә.А. Смайыловқа**

Депутаттық сауал

Құрметті Әлихан Асханұлы!

Қазақстанда жыл сайын, әсіресе шағын кәсіпорындар арасында тіркелген заңды тұлғалар санының өсімі байқалады. Жаңа технологияларды енгізу - өнім өндіру, жұмыс және қызмет көрсету көлемін ұлғайтуға, сондай-ақ сапа мен бәсекеге қабілеттілікті арттыруға ықпал етеді.

Қазақстан ұлттық статистика бюросының ресми деректері бойынша тіркелген шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің саны 2 097 519 бірлікті құрады, оның ішінде 1 904 656 жұмысын жүргізуде. Бұл кәсіпорындарда 4 млн аса адамды жұмыспен қамтамасыз етілген. 2021 жылдың қорытындысы бойынша жалпы ішкі өнімдегі шағын және орта кәсіпкерліктің үлесі 33,5% - құрады. Көрсеткішке негізгі үлес шағын кәсіпкерлік субъектілері есебінен қамтамасыз етілді, олардыңдегі үлесі 26,8% - құрады. 2015 жылдан 2020 жылға дейін жалпы ішкі өнімдегі шағын және орта кәсіпкерліктің үлесі 24,9% - дан 32,8% - ға дейін өсті.

2022 жылы кәсіпкерлік субъектілерінің саны 20% - ға өсті, алайда жұмыссыздық деңгейі төмендеген жоқ және 4,9% деңгейінде қалды. Бұл Қазақстанда бизнестің іс жүзінде өспейтінін айқын көрсетеді.

2019 жылы ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Үкіметке шағын бизнесті 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап үш жылға табыс салығынан босатуды тапсырды. Салық кодексіне өзгерістер енгізілді, бұл микро және шағын бизнесті табыс салығын төлеуден босатты. Бірақ, бұл жылдар коронавирустық пандемияға және соған байланысты бизнестің үлкен шектеулеріне түсті.

Коронавирус аяқталып, бизнес қалпына келе бастағаннан кейін бизнесті жеңілдетілген түрде жүргізу үшін кезекті тосқауыл 2022 жылдан бастап Салық кодексіне түзетулер енгізілді, оған сәйкес ҚҚС бойынша міндетті есепке қою үшін айналым 30 000 АЕК-тен 20 000 АЕК-ке дейін төмендеді (*ҚҚС қоюға дейінгі айналым нормасы 2000 жылдан бастап және 2022 жылға дейін 30 000 АЕК құрады*). ҚҚС бойынша шекті төмендету Қазақстандағы инфляцияның өсуіне теріс әсер етеді.

Осы орайда әлем елдері бойынша ҚҚС ставкаларын талдап қарасақ келесі қорытындылар жасауға мүмкіндік береді:

Мысалы; АҚШ пен Жапония ерекше жағдайларды ұсынады, өйткені олар ҚҚС-тың жалпы базалық мөлшерлемесін қолданбайды. АҚШта 1,5% - дан 5% - ға дейін төмендететін сату салығын пайдаланады. Жапонияда ҚҚС орнына 10% деңгейінде белгіленген сату салығы қолданылады. Швейцарияда 8%, Тайланда, Сингапурда 7%, Малайзия, ОАЭ, Канадада 5%, Гонконг, Катар елдерінде мүлде 0% құрайды. Әрине әр елдің өзіндік ерекшеліктері бар екенін атап өткен жөн. Бірақ Қазақстан салық жүйесін әлемдегі ҚҚС базалық ставкасымен салыстырсақ ставкалар салыстырмалы түрде жоғары деген қорытынды жасауға болады.

Қазіргі жағыдайда Қазақстан кәсіпкерлері нақты айналымдарды көрсететін және фискалдық чектерді шығаратын адал кәсіпкерлер ҚҚС шегінен өздері байқамай асып түсті. Енді олар үлкен айыппұлдар төлеуге мәжбүр, бұл сома бойынша ҚҚС салығының өзінен көп. Атап айтқанда, ҚҚС бойынша есепке қойылмаған кезеңдегі айналым сомасының 15% - ы және тағы 50 АЕК (172 500 теңге) айыппұл төлейді. Бұл бизнестің құлдырауына және Қазақстан халқының бизнес бастамасының төмендеуіне әкеледі.

Мен салық жүктемесін азайту және процедураларды жеңілдету мақсатында шағын бизнес үшін ҚҚС шегін көтеруді қарастыруды ұсынамын. ҚҚС бойынша шекті арттыру кәсіпорындарға ағымдағы шекті деңгейге жеткенде бірден ҚҚС төлеуші болмай, дамуы мен өсуіне мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, мен ҚҚС шегінен асып кеткені үшін айыппұлдарды алып тастауды қарастыруды ұсынамын. Жазаның орнына мемлекет шағын бизнеске қолдау мен кеңес беру арқылы жаңа салық міндеттемелеріне бейімделу және көшу мерзімін бере алады. ҚҚС бойынша шекті арттыру және айыппұлдардың күшін жою Қазақстанда шағын кәсіпкерлікті дамыту үшін неғұрлым қолайлы жағдайлар жасауға көмектеседі. Бұл экономиканың өсуіне, жұмыспен қамтудың ұлғаюына және азаматтардың әл-ауқатының артуына ықпал ететін болады.

**Құрметпен,
Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің депутаттары,
«RESPUBLICA» партиясы
фракциясының мүшелері**

**Р. Берденов
А. Қожаназаров**

**О. Құспеков
Д. Наумова
Д. Шүкіжанова
Н. Тау**

**«AMANAT» партиясы
фракциясының мүшесі**

Д. Исабеков

**Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің
Бірмандатты депутаты**

А. Құспан